

Єфремова Катерина Вікторівна

*Старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук, заступник
директора з наукової роботи НДІ ПЗІР НАПрН України,*

Новіков Євген Андрійович

*Науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України*

МЕРЕЖІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗРІЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Доповідь присвячена розгляду такого явища технологічна безпека. Аналіз основних факторів які впливають на неї в Україні та розкрито безпосередній зв'язок між нею та мережею трансферу технологій.

Ключові слова: трансфер технологій, мережа трансферу технологій, технологічна безпека.

Efremova Kateryna

*Ph.D, Senior Researcher, Intercessor of the Director of Scientific Work of the Research
Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of
Ukraine,*

Novikov Evgen

*PhD, Researcher of the Research Institute of Providing Legal
Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine*

TECHNOLOGY TRANSFER NETWORKS IN TERMS OF TECHNOLOGICAL SECURITY OF UKRAINE

The report is devoted to the consideration of such a phenomenon of technological security. Analysis of the main factors influencing it in Ukraine and revealed the direct connection between it and the technology transfer network.

Keywords: technology transfer, technology transfer network, technological security

Все частіше лунає твердження що невід'ємною складовою національної економіки є технологічна безпека. Поняттям технологічна безпека – це такий стан науково-технологічного та виробничого потенціалу держави, який дає змогу забезпечити належне функціонування національної економіки, достатнє для досягнення та підтримки конкурентоздатності вітчизняної продукції, а також гарантування державної незалежності за рахунок власних інтелектуальних і технологічних ресурсів [1]. Робимо висновок що забезпечення належного рівня технологічної безпеки сприяє збереженню розвитку як вітчизняного науково-технічного та виробничого так і потенціалу навіть у випадку погіршення внутрішніх і зовнішніх умов розвитку країни або збереженні на тих же позиціях.

Економічна могутність держави і регіону визначається її промисловим потенціалом. Технологічна безпека націлена на збереження високого рівня науково-технічного потенціалу на всіх ієрархічних рівнях (держави, регіону, підприємства). Технологічну безпеку України можна забезпечити за рахунок збереження та нарощування техніко-технологічного потенціалу країни за рахунок інновацій. Технологічна безпека на всіх ієрархічних рівнях (держави, регіону, підприємства) забезпечується за рахунок впровадження новітніх технологій та інновацій на основі досягнень науково-технічного прогресу, збереження рівня науково-технічного потенціалу та раціонального використання інтелектуальних і технологічних ресурсів, що сприяє забезпеченню технологічної незалежності.

Інновації є рушійною силою зростання рівня технологічної безпеки держави, регіону та підприємства. Високий рівень технологічної безпеки можна досягти за рахунок розробки та впровадження різних інновацій.

До факторів які позитивно впливають на технологічну безпеку є збільшення видатків державного бюджету на науку у ВВП; зростання кількості та кваліфікації спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи у загальній чисельності зайнятих в економіці країни; зростання частки підприємств, що впроваджують інновації, в загальній кількості промислових підприємств; зростання коефіцієнту

винахідницької активності; зростання кількості зареєстрованих та впроваджених об'єктів промислової власності; зростання частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції держави; зростання індексу зміни активності створення зразків нової техніки [1].

З іншого боку негативні фактори відсутність нормативно-правового регулювання інноваційно-технологічного розвитку та розподілу прав інтелектуальної власності; 2) незбалансоване регулювання науково-технологічної сфери, що спричинено розпорошеністю функцій державного управління між багатьма виконавцями; 3) низький попит держави на високотехнологічну продукцію та ноу-хау, низька ефективність системи комерціалізації технологічних розробок; 4) слабкий інтерес іноземців до інвестування вітчизняних високотехнологічних сфер виробництва; 5) орієнтація держави не на комерціалізацію новаторських технологічних розробок та розвиток високотехнологічного сектору економіки, а на просте відтворення науково-технологічного циклу; 6) відсутність мотивації науковців та інноваторів, що тягне за собою відтік висококваліфікованих спеціалістів за кордон [2].

Процес трансферу технологій забезпечує розвиток галузей промисловості, є основою якісних змін в економіці в цілому, на 75–80% визначають приріст ВВП розвинутих країн. Серед основних видів трансферу технологій можна виділити наступні: передача патентів на винаходи, передача «ноу-хау», інжиніринг, інформаційний обмін через персональні контакти, наукові дослідження та розробки під час програм обміну вченими та спеціалістами, а також організування спільного виробництва. Розрив між створенням новітньої технології та її впровадженням в промисловість розвинені країни постійно скорочують. Завдяки цьому використання та впровадження технологій відбувається все швидше та ефективно їх використовувати [3, С. 43].

Що стосується України, то через слабку взаємодію науки і бізнесу трансфер технологій не знайшов свого належного розвитку, тому перспективні наукові

розробки часто не комерціалізуються. У зв'язку з цим країна втрачає можливість використання стратегії нарощування інноваційного потенціалу на пріоритетних напрямках, що загрожує закріпленням у країні екстенсивної моделі розвитку економіки. З огляду на невизначеність політичної та макроекономічної ситуації в Україні та значну втрату виробничого потенціалу національного господарства, єдиним способом зміцнення економіки може стати переорієнтація на інноваційних розвиток – інтелектуальний капітал та прогресивні технології. Це дозволить не лише скоротити собівартість виробництва, а й залучити іноземні інвестиції за рахунок реалізації інноваційних проектів та продажу новітніх технологічних розробок [4].

Чимало експертів зазначають наступні проблеми, що перешкоджають інтеграції процесу трансферу технологій на українських підприємствах в міжнародні інноваційну систему:

- 1) зовнішня та внутрішня міграція науковців;
- 2) недостатні обсяги фінансування інноваційної діяльності;
- 3) низька інноваційна діяльність активних підприємств, що зумовлює скорочення частки інноваційної продукції як у структурі виробництва, так і в експорті;
- 4) низький рівень державної підтримки інновацій і попиту на високотехнологічну продукцію;
- 5) відсутність стимулюючих механізмів трансферу технологій[5, С. 42-43].

З огляду на вказані проблеми у розвитку системи трансферу технологій, що в свою чергу буде сприяти повноцінному функціонування технологічної безпеки, вважаємо що побудова та функціонування єдиної мережі трансферу технологій позитивно вплине на ці проблеми і допоможе їх розв'язати. Мережа трансферу технологій – це об'єднання осіб - професійних учасників ринку трансферу технологій (зі створенням або без створення юридичної особи) з метою консолідації інформаційних ресурсів у технологічній сфері шляхом об'єднання нематеріальних об'єктів та/або інформації про них на електронному майданчику, спільних дій учасників та їх мережевої організації співпраці, у результаті діяльності якого

відбувається передача прав інтелектуальної власності від авторів (розробників) до суб'єктів господарської діяльності, які використовують такі об'єкти при виробництві товарів, виконанні робіт, наданні послуг [6, С. 198].

Розглянемо ці перспективи більш детально крізь призму оголошених проблем.

1. Міграція науковців. Однією з причин міграції науковців є занадто складний пошук потенційних інвесторів та підприємств які були б зацікавлені в їх технологіях. Не знаходячи підтримки та допомоги, вони шукають інші шляхи реалізації свої інновацій, най вірогіднішою є виїзд за кордон. Саме для вирішення такої проблеми в Європі і створювались перші мережі трансферу технологій. Зі своїм завдання в країнах ЄС вони впоралися, більш того вони були на стільки успішними, що давно вже перестали бути просто мережею трансферу технологій, а вже виконують набагато більш широкі функції і інноваційному європейській системі [7, С. 146].

2. Недостатні обсяги фінансування інноваційної діяльності. Звичайно на пряму мережі трансферу технологій не фінансують інноваційні проекти, однак вони опосередковано впливають на збільшення можливостей фінансування інновацій, шляхом пошуку інвесторів для науковців як у середині країни так і за її межами. Що на наш погляд є доволі суттєвим фактором збільшення фінансових інструментів.

3. Низька інноваційна діяльність активних підприємств, що зумовлює скорочення частки інноваційної продукції як у структурі виробництва, так і в експорті. Така тенденція є доволі типовим фактором для нашої країни враховуючи що більшість підприємств є або не зацікавлені у розвитку та удосконаленні свого виробництва або ж не можуть знайти необхідні технології. Вплинути на підприємства які не зацікавлені навряд чи вдасться, але допомогти тим які хочуть розширювати свій бізнес мережа технологій має стати ключовим гравцем.

Підводячи підсумки можна сміливо сказати, що діяльність мережі трансферу технологій нерозривно пов'язана з технологічною безпекою, однак відсутність в нашій країні повноцінно діючої та ефективно мережі призводить до топтання на місці у інноваційній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лойко В. В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4040>.
2. Мекшун П. В. Технологічна безпека – пріоритет гарантування економічної безпеки держави. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 213–216. URL <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/46.pdf>.
3. Новіков Є. А. Мережа трансферу технології та її вплив на технологічну безпеку (основні аспекти). *Право та інновації*. 2015. №3(11). С. 39–44.
4. Лукша О. П. Европейские технологические платформы: возможности использования европейского опыта для создания нового инструмента содействия инновационному развитию российской экономики. *Инновации*. 2010. № 9 (143). С. 34–41.
5. Новіков Є. А. Історія розвитку мереж трансферу технологій в ЄС. *Право та інновації*. 2017. № 1(17). С. 41–45
6. Новіков Є. А. Господарсько-правове регулювання діяльності мереж трансферу технологій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2018. 200 с.
7. Novikov Ye., Glibko S. Legal Relations between Participants in a Technology Transfer Network. *Mind the Gaps Economical Aspects in the Legal Thinking*. 2018. pp.141-150.

REFERENCES

1. Loiko, V. V. (2015). Technological security as a component of economic security. *Efficient Economy*, No. 5. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4040> [in Ukrainian].
2. Mekshun, P. V. (2015). Technological security - a priority of guaranteeing economic security of the state. *Global and National Problems of Economics, Issue 4*, 213–216. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/46.pdf> [in Ukrainian].
3. Novikov, Ye. A. (2015). Network of technology transfer and its impact on technological security (main aspects). *Law and Innovations*, 3(11), 39–44 [in Ukrainian].
4. Luksha, O. P. (2010). European technological platforms: opportunities to use European experience to create a new tool to promote innovative development of the Russian economy. *Innovation*, 9 (143), 34–41 [in Russian].
5. Novikov, Ye. A. (2017). History of technology transfer networks in the EU. *Law and Innovations*, 1(17), 41–45 [in Ukrainian].
6. Novikov, Ye. A. (2018). Economic and legal regulation activities of technology transfer networks. *Candidate's thesis*: 12.00.04. Kyiv [in Ukrainian].
7. Novikov Ye., Glibko S. (2018). Legal Relations between Participants in a Technology Transfer Network. *Mind the Gaps Economical Aspects in the Legal Thinking*, 141-150 [in English].